

## บทที่ 1

### บทนำ

#### 1.1 เหตุผลและความจำเป็นในการศึกษา

เมื่อมีการกระทำผิดทางอาญาเกิดขึ้น รัฐมีหน้าที่ในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ซึ่งในการดำเนินการเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดนั้น จำต้องแสวงหาหรือค้นหาความจริงจาก พยานหลักฐานทั้งปวง<sup>1</sup> ด้วยเหตุนี้ พยานหลักฐานจึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในคดี<sup>2</sup> โดยเฉพาะใน คดีทั้งหมดที่ขึ้นสู่ศาลจำเป็นต้องมีพยานบุคคลมาสืบข้อเท็จจริงอันใดอันหนึ่ง เพื่อค้นหาความจริงให้ เป็นไปโดยเที่ยงธรรม ด้วยเหตุนี้เองจึงได้เกิดหลักที่นำมาใช้กันเป็นสากลว่า บุคคลทุกคนมีหน้าที่ต้อง ช่วยเหลือในการผดุงความยุติธรรมของประเทศ โดยเป็นพยานที่ศาล<sup>3</sup>

ทั้งนี้ คู่ความฝ่ายที่มีหน้าที่นำสืบต้องนำพยานไปเบิกความที่ศาล โดยหากผู้ใดได้รับ หมายเรียกพยานแล้วจงใจไม่ไปศาลอาจถูกศาลออกหมายจับและกักขังไว้จนกว่าจะได้เบิกความ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 111(2) และอาจมีความผิดฐานขัดขืนหมาย ศาลที่ให้มาเบิกความ ต้องถูกลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170

นอกจากนี้ พยานบุคคลยังมีหน้าที่สาบานตนหรือกล่าวคำปฏิญาณตามลัทธิศาสนาหรือ จารีตประเพณีแห่งชาติของตนว่าจะให้การตามความสัตย์จริง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่ง มาตรา 112 รวมทั้ง พยานมีหน้าที่จะต้องเบิกความตามความเป็นจริง ตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 115 ทั้งนี้ การเบิกความเท็จในข้อสำคัญของคดี ไม่ว่าจะเป็น การเบิกความในคดีแพ่งหรือคดีอาญา ย่อมเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 177

อย่างไรก็ตาม ในประเทศไทย กฎหมายได้กำหนดสิทธิ (right) ให้แก่พยานบางประเภทที่ ไม่ต้องมาศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 108 รวมไปถึง สิทธิที่จะไม่สาบาน

---

<sup>1</sup> จิตฤดี วีระเวสส์, "เอกสิทธิ์ของพยานที่เป็นคู่สมรสของผู้ต้องหาหรือจำเลย," วารสารอัยการ, ฉบับ 174 ปีที่ 15, น. 97 (สิงหาคม 2535).

<sup>2</sup> จิตติ เจริญจำ, พยานในคดีอาญา, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์ อักษร, 2538) น. 133.

<sup>3</sup> ประมูล สุวรรณศร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพ มหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2526) น. 192.

หรือปฏิญาณตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 112 และ สิทธิที่จะไม่เบิกความตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 115

แต่ในกรณีที่บิดามารดาหรือบุตรต้องตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาและในการดำเนินคดีอาญาในชั้นสอบสวนหรือชั้นศาล หากมีการดำเนินการต่อไปนี้

(1) ในชั้นสอบสวน พนักงานสอบสวนจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริง หรือพิสูจน์ความผิด หรือความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา ดังนั้น ในการดำเนินการสอบสวน พนักงานสอบสวน จึงต้องพยายามรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ โดยหากพยานนั้นเป็นบิดามารดาและบุตรของผู้ถูกกล่าวหาด้วยแล้ว การให้การเท็จของบุคคลดังกล่าวย่อมอาจเกิดขึ้นได้ทั้งในการสอบสวนของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ

(2) ในชั้นศาล การพิจารณาในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง และการพิจารณาในชั้นสืบพยานนั้นจะกระทำโดยเปิดเผย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสืบพยานนั้นจะต้องกระทำต่อหน้าจำเลย ซึ่งหากให้พยานที่เป็นบิดามารดาและบุตรของผู้ถูกกล่าวหาทำการปรักปรำ หรือเปิดเผยการติดต่อข่าวสารที่เป็นความลับของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ความรู้สึกที่ไม่ดีก็จะเกิดขึ้นแก่พยาน ผู้ถูกกล่าวหา และสมาชิกในครอบครัวที่เข้ามาร่วมรับฟังการพิจารณาคดีในศาล และจะเป็นตัวก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น การเบิกความเท็จ เป็นต้น

ทั้งนี้ ตามพฤติการณ์ดังกล่าว พยานที่ให้การในชั้นสอบสวนหรือเป็นพยานในศาลที่อยู่ในฐานะเป็นบิดามารดา หรือเป็นบุตรกับผู้ถูกกล่าวหาย่อมอาจที่จะให้ถ้อยคำหรือเบิกความอันเป็นเท็จเพื่อช่วยเหลือผู้ถูกกล่าวหาตามความผูกพันที่มีอยู่ต่อกันในครอบครัว แม้การกระทำดังกล่าวจะมีความผิดฐานเบิกความอันเป็นเท็จ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 177 ก็ตาม

หากพิจารณาในเรื่องสิทธิของพยานตามกฎหมายพยานของไทย จะเห็นได้ว่ากฎหมายไทยไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับการให้สิทธิที่จะไม่ยอมให้การเป็นพยานแก่บิดามารดาและบุตรของผู้ถูกกล่าวหาไว้โดยตรง นอกจากนั้นแล้วคำให้การหรือคำเบิกความของพยานซึ่งเป็นบิดามารดาและบุตรของผู้ถูกกล่าวหา ที่เป็นโทษแก่ผู้ถูกกล่าวหา ก็สามารถรับฟังเป็นพยานลงโทษผู้ถูกกล่าวหาในชั้นศาลได้อีกด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐไม่ได้คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมาของการกระทำเช่นนี้ว่าจะมีผลเสียหายมากน้อยแค่ไหนและเพียงใด ต่อสถานะความเป็นบิดามารดาและบุตรของผู้ถูกกล่าวหา

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาสถานะสิทธิเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยปกติประชาชนทุกคนมีหน้าที่ในการที่จะร่วมมือกับรัฐ และยอมรับการปฏิบัติการใดๆ ของรัฐในการที่จะป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในสังคมเท่าที่รัฐได้ปฏิบัติไปในขอบเขตความเหมาะสมและความจำเป็น โดยคำนึงถึงคุณค่าในสังคมบางประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์

ระหว่างบุคคลในครอบครัว ทั้งนี้ โดยอยู่บนพื้นฐานของการป้องกันมิให้เกิดความบาดหมางและแตกแยกในครอบครัว

หากพิจารณาความสัมพันธ์ในครอบครัวและระบบเครือญาติในสังคมไทยจะเห็นได้ว่ามีลักษณะของความสัมพันธ์ที่บุคคลในครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่อยู่ในลักษณะมีระบบเครือญาติและสายใยผูกพันมาช้านานความลึกซึ้งและแน่นแฟ้นกลมเกลียวกันมากความเป็นอยู่ของสมาชิกในครอบครัวไทยนั้น ด้วยเหตุนี้ บุคคลในครอบครัวจึงมักจะช่วยเหลือกันโดยเฉพาะบิดามารดาและบุตรที่จะเบิกความ ให้ถ้อยคำหรือการเบิกความเท็จ เพื่อช่วยเหลือแก่บิดามารดาและบุตร ทั้งนี้ การที่กฎหมายไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ในครอบครัวย่อมจะส่งผลกระทบต่อการดำเนินคดีอาญาอย่างเป็นธรรมในที่สุด ด้วยเหตุนี้จึงควรพิจารณาในการนำเอาแนวความคิดในการให้สิทธิที่จะไม่ยอมให้การเป็นพยานของบิดามารดาและบุตรของผู้ถูกกล่าวหามาใช้ในประเทศไทย โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ

ดังนั้น เป็นการสมควรหรือไม่ที่ประเทศไทยจะนำเอาแนวความคิดในเรื่องการให้สิทธิที่จะไม่ยอมให้การเป็นพยานของบิดามารดาและบุตรของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญามาใช้และหากมาใช้ควรมีหลักเกณฑ์และรูปแบบอย่างไร และจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม และกระบวนการพิจารณาในคดีอาญาของประเทศไทยหรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าสมควรที่จะศึกษาค้นคว้าในรายละเอียดต่อไป

## 1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ความเป็นมาของการให้สิทธิที่จะไม่ยอมให้การเป็นพยานของบิดามารดาและบุตรของผู้ถูกกล่าวหา
2. เพื่อศึกษาถึงหลักเกณฑ์ แนวทางของการให้สิทธิที่จะไม่ยอมให้การเป็นพยานของบิดามารดาและบุตรของผู้ถูกกล่าวหาในต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาหารูปแบบ และขอบเขตที่เหมาะสมในการให้สิทธิที่จะไม่ยอมให้การเป็นพยานของบิดามารดาและบุตรของผู้ถูกกล่าวหา ให้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป และมีความเหมาะสมในการนำมาใช้

## 1.3 สมมติฐานของการศึกษา

การพิสูจน์ความจริงในคดีอาญาที่ฟ้องร้องกันนั้น โดยปกติแล้วจะขึ้นอยู่กับพยานหลักฐานที่นำมาเสนอต่อศาล พยานหลักฐานจึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในคดี สำหรับการค้นหาความจริงใน

ข้อกล่าวหา นั้น พยานที่เป็นบิดามารดาและบุตรของผู้ถูกกล่าวหาถือว่าเป็นหนึ่งในพยานหลักฐานต่างๆที่จะช่วยในการค้นหาความจริง อย่างไรก็ตาม การสืบพยานประเภทนี้ จะทำให้พยานเกิดความรู้สึกอึดอัด ลำบากใจ ที่จะต้องทำในสิ่งที่เป็นการทำลายความสัมพันธ์ในครอบครัว และจะเป็นผลโดยตรงต่อการพิจารณาโดยเที่ยงธรรม เพราะพยานอาจเบิกความไม่ตรงตามความเป็นจริง หรือมิฉะนั้นก็หลีกเลี่ยงไม่มาเป็นพยานเสียเลย ดังนั้น การให้สิทธิที่จะไม่ยอมให้การเป็นพยานแก่บิดามารดาและบุตรของผู้ถูกกล่าวหาเป็นสิทธิที่ควรได้รับการคุ้มครอง ทั้งนี้ เพราะความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นผลประโยชน์อย่างหนึ่งในสังคม คุณค่าของสังคมจึงมีความสำคัญมากกว่าการค้นหาความจริงที่ไม่คำนึงถึงความสงบสุขของครอบครัว จึงเห็นควรนำเอาสิทธิของพยานดังกล่าวมาใช้ในการคดีอาญา

#### 1.4 ขอบเขตการศึกษา

ในสารนิพนธ์ฉบับนี้ จะศึกษาถึงการให้สิทธิที่จะไม่ยอมให้การเป็นพยานของบิดามารดาและบุตรของผู้ถูกกล่าวหาเฉพาะในคดีอาญาเป็นหลัก ซึ่งเกิดจากการที่พยานที่เป็นบิดามารดาและบุตรของผู้ถูกกล่าวหาได้รับหมายเรียกให้มาเป็นพยานฝ่ายตรงข้ามกับผู้ต้องหาหรือจำเลย และศึกษาถึงการให้สิทธิที่จะไม่ยอมให้การแก่พยานทั้งในชั้นสอบสวน และในชั้นศาลด้วย ทั้งนี้ โดยจะศึกษาถึงหลักเกณฑ์การให้สิทธิที่จะไม่ยอมให้การแก่พยานที่เป็นบิดามารดาและบุตรของผู้ถูกกล่าวหาของต่างประเทศประกอบ

#### 1.5 วิธีการศึกษา

เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากหนังสือ ตำรา บทความ งานวิจัย และคำพิพากษาของศาลทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยนำมารวบรวมให้เป็นระบบเพื่อนำมาวิเคราะห์หาข้อสรุปและแนวทางข้อเสนอแนะต่อไป

#### 1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการให้สิทธิที่จะไม่ยอมให้การเป็นพยานของบิดามารดาและบุตรของผู้ถูกกล่าวหา

2. ทำให้ทราบถึงแนวความคิดของอำนาจรัฐในการค้นหาความจริงจากพยานหลักฐาน และแนวความคิดของความเป็นส่วนตัวของการอยู่ร่วมกันของบิดามารดาและบุตรของผู้ถูกกล่าวหา

3. ทำให้ได้แนวทางในการให้สิทธิที่จะไม่ยอมให้การเป็นพยานของบิดามารดาและบุตรของผู้ถูกกล่าวหานำมาใช้ในประเทศไทย